

LABS LAUKSAIMNIECĪBAS UN VIDES STĀVOKLIS

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 1. apakšpunkts

15. Atbilstoši regulas Nr.73/2009 6.panta prasībām lauksaimnieks ievēro šādus lauksaimniecībā izmantojamās zemes laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus

15.1. lauksaimniecībā izmantojamo zemi apstrādā ar augsnes mitruma režīmam atbilstošu lauksaimniecības tehniku, nodrošinot, ka lauksaimniecības tehnikas riteņu nospiedumu dziļums nepārsniedz 30 centimetrus un garums vienlaidus nepārsniedz 40 metrus.

Vienoto platības maksājumu var saņemt par:

- lauksaimniecībā izmantojamo zemi, audzējot kultūraugus (vasaras kvieši, ziemas kvieši, rudzi, vasaras mieži, ziemas mieži, auzas, tritikāle, griķi, vasaras rapsis, ziemas rapsis, zirņi, lauka pupas, saldā lupīna, eļļas lini, šķiedras lini, dažādi laukaugu maisījumi no iepriekš nosauktajiem laukaugiem, aramzemē sētie ilggadīgie zālaugi, graudaugi un pākšaugi zaļbarībai un skābbarībai, kukurūza zaļbarībai un skābbarībai, zālaugi sēklu iegūšanai, kartupeļi, cietes kartupeļi, cukurbietes, dārzeņi, kāposti, ziedkāposti, burkāni, galda bietes, lauka gurķi, sīpoli, ķiploki, garšaugi, augļu koki, ābeles, bumbieres, ķirši, plūmes, ogulāji, avenes, upenes, jānogas, mellenes, dzērvenes, zemenes, ērkšķogas, krūmcidonijas, nektāraugi, pārējie kultūraugi aramzemē),
- papuvi, pastāvīgām pļavām un ganībām, piemājas dārziem, rugājiem, zaļmēslojuma augu zelmeni, atmatu;
- zemi, kas 2003. gada 30. jūnijā ir bijusi labā lauksaimniecības stāvoklī un
 - tajā nav krūmu vai invazīvo latvāņu ģints augu sugu;
 - tajā, rēķinot uz vienu hektāru, nav vairāk par 50 atsevišķi augošiem kokiem, kā arī nav koku vai krūmu puduru, kas aizņem vairāk nekā 0,01 hektāru lielu platību;
 - tajā nav vilkvālīšu vai tā nav mitrzeme, kura laikposmā no 15.maija līdz 15.septembrim ir klāta ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas un kura nav piemērota kultūraugu audzēšanai, lopbarības ieguvei, zāles pļaušanai un lopu ganīšanai;
 - tā ir lauksaimnieka īpašumā vai valdījumā (lietošanā) kārtējā gada 15.jūnijā saskaņā ar regulas Nr.73/2009 124.panta 2.punkta otrās rindkopas nosacījumiem;
 - tās minimālā kopējā atbalsttiesīgā platība ir vismaz viens hektārs, bet katra lauka (vienlaidus zemesgabals, kurā audzē vienu lauksaimniecības kultūru) platība ir vismaz 0,3 hektāri.

Vienoto platības maksājumu var saņemt par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kurā saskaņā ar Regulas Nr. [73/2009](#) 124.panta 2.punktu stāda un audzē tādas īsircimeta atvasāju sugas kā apse (*Populus spp.*), kārkls (*Salix spp.*) vai baltalksnis (*Alnus incana*) ar piecu gadu maksimālo cirtes aprites laiku, un kurā saskaņā ar meliorācijas kadastra datiem uz 2011.gada 1.janvāri nav reģistrētas meliorācijas sistēmas un kurā pēc 2011.gada 1.jūlija nav no jauna izveidotas meliorācijas sistēmas.. Lai pieteiktos minētajam vienotajam platības maksājumam,

lauksaimnieks kopā ar šo noteikumu 28.punktā minētajiem dokumentiem Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē iesniedz īscirtmeta atvasāju sugu stādu izcelsmes apliecinājuma kopiju.

Augsnes apstrāde ir viens no galvenajiem lauksaimniecības kultūraugu audzēšanas pasākumiem, ko bieži vien apvieno ar augu atlieku, organiskā mēslojuma, minerālmēslu, dažreiz – arī pesticīdu iestrādi. Plānotajam kultūraugam paredzētās augsnes apstrādes metodes jāapskata kopsakarībā ar to, kas jau lietots priekšaugam, kādi kultūraugi un kādu agrotehniku izmantos nākamajam kultūraugam (pēcaugam), kā arī jāņem vērā citi augsnes apstākļi (nezāļainība, augsnes fitosanitārais stāvoklis u.c.). Augsnes apstrāde – aršana, planēšana, kultivēšana, ecēšana u.c. veida apstrāde jāveic kas augsne sasniegusi tā saukto fizikālo apstrādes gatavību, tas ir, tā vislabāk drūp, nelīp pie darbarīkiem, neziežas un darbarīkiem ir vismazākā vilces pretestība. Augsnes fizikālā gatavība lielā mērā ir atkarīga no augsnes mitruma. Optimālais mitrums dažāda granulometriskā sastāva augsnēs: smagās (māls, smilšmāls) 50 – 60 %, vieglās (mālsmits, smilts) 40 – 70 % no pilnas ūdensietilpības. Augsni nepareizi apstrādājot, to var saputekļot vai arī sablīvēt, tādējādi degradējot augsnes struktūru.

Augsnes apstrādes paņēmieni ir jāpieskaņo šādiem faktoriem:

- lauka stāvoklis pēc priekšauga novākšanas;
- augsnes veids, granulometriskais sastāvs, fizikāli mehāniskās īpašības;
- audzējamā kultūrauga agrotehnikas īpatnības;
- izmantojamais augsnes apstrādes agregāts;
- laika apstākļi;
- perioda ilgums starp priekšauga novākšanu un optimālo audzējamā kultūrauga sējas (stādīšanas) laiku;
- akmeņainība, reljefs u.c. apstākļi.

Praktiski ieteikumi aršanas optimālu augsnes mitruma apstākļu noteikšanai. Augsnes gatavību apstrādei var noteikt, izmantojot paņēmieni, kad augsnes piku saveļ rokās un no met zemē. Ja pika izirst – augsne ir sasniegusi fizikālo gatavību, ja pika paliek kopā – augsne ir par mitru. Ja augsnes piku ar rokām nevar izveidot – tad tā jau ir apstrādei par sausu.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 2 .apakšpunkts
--

15.2. lauksaimniecībā izmantojamā zemē tiek kopta lauksaimnieka atbildībā esošā meliorācijas sistēma, nodrošinot tās darbību, saglabāšanu un zemes mitruma režīma regulēšanu
--

Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi". Pašvaldības meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgā pašvaldība. Koplietošanas meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji. Viena īpašuma meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs.

Meliorācijas sistēmas kopj, laikus un sistemātiski veicot šādus pasākumus:

- ūdensnotekām, novadgrāvjiem, kontūrgrāvjiem un susinātājgrāvjiem:
 - atbrīvošanu no sadzīves atkritumiem, zāles, atvasēm, krūmiem, kokiem un piesērējuma vai šķēršļiem, kas traucē brīvu ūdens kustību vai rada uzstādinājumu;

- nostiprinājumu labošanu;
- nogāžu apaudzēšanu ar zālāju un regulāru tā applāušanu;
- virszemes ūdens notekreņu labošanu;
- drenāžas lokālo bojājumu labošanu;
- izteku atbrīvošanu no piesērējuma un labošanu;
- drenāžas aku atbrīvošanu no piesērējuma un labošanu;
- drenāžas aku noseģšanu ar vākiem;
- virszemes ūdens uztvērēju un filtru sakārtošanu ūdens uztveršanai;
- virszemes ūdens noteces vagu atjaunošanu;
- apūdeņošanas sistēmu labošanu;
- sūkņu staciju renovāciju;
- aizsprostu un aizsargdambju bojājumu labošanu un nogāžu atbrīvošanu no atvasēm, krūmiem un kokiem;
- bojāto caurteku galu nostiprinājumu labošanu un atbrīvošanu no piesērējuma;
- tiltu un laipu labošanu;
- metāla un koka konstrukciju krāsojuma un pretkorozijas pārklājuma atjaunošanu.

Grāvju tīrīšanu un krūmu ciršanu nedrīkst veikt putnu ligzdošanas periodā. Pieļaujamais šo darbu veikšanas laiks ir ne agrāk par 15. jūliju un ne vēlāk par 31. martu. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 717, kas nosaka „Kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes”, upju vai ezeru aizsargjoslā augošu koku ciršana ir jāsaskaņo ar Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās – ar šīs teritorijas administrāciju (kur tāda ir). Koku ciršana nav jāsaskaņo, ja lauksaimniecības zemēs cērt kokus, kuru celmu caurmērs ir mazāks par 12 cm. Krūmu un koku ciršanu veic ar krūmgriezi vai citiem rokas darbarīkiem, vai ar piemērotu traktortehniku. Ciršana jāveic kvalitatīvi, nedrīkst atstāt augstus stumbeņus, kas vēlāk traucēs grāvja malu applāušanu. Ieteicamais ciršanas augstums ir līdz 5 cm no zemes.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 3. apakšpunkts

15.3. rugaini vai sauso zāli aizliegts dedzināt uz lauka.
--

Saskaņā ar MK 17.02.2004. noteikumiem Nr. 82 „Ugunsdrošības noteikumi” Objekta teritoriju sistemātiski attīra no degtspējīgiem atkritumiem, bet ap ēkām 10 metrus platu joslu attīra no sausās zāles un nenovākto kultūraugu atliekām. Zemes īpašnieks (valdītājs) veic nepieciešamos pasākumus, lai objekta teritorijā nenotiktu kūlas dedzināšana.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 4. un 5. apakšpunkts

15.4. pastāvīgās pļavas un ganības, kā arī aramzemē iesētos ilggadīgos zālājus: nogana un applauj vai vismaz vienu reizi nopļauj, zāli novāc vai sasmalcina un izkliež līdz kārtējā gada 15. augustam, bet, ja platību izmanto biškopībā nektāra vākšanai vai tā ir iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā (<i>Natura 2000</i>) saskaņā ar likumu "Par īpaši aizsargājamām dabas
--

teritorijām",	–	līdz	kārtējā	gada	15.septembrim;
15.5. platību, kuru izmanto enerģijas kultūraugu – klūdziņu prosas, miežubrāļa – audzēšanai un kurā enerģijas kultūraugi ziedēšanas fāzi ir sasnieguši iepriekšējā gadā, nopļauj un novāc līdz kārtējā gada 1.maijam					

Zemi, ko izmanto stiebrzāļu vai cita veida zāles lopbarības audzēšanai pašējā vai iesējot un kas nav bijusi iekļauta saimniecības augsekas sistēmā piecus gadus un ilgāk, kā arī sējumu platības, ko izmanto, lai nodrošinātu mājlopu vajadzības pēc zāles lopbarības vasaras un ziemas periodā, un kuru zelmeņa botānisko sastāvu veido kultivējamās stiebrzāles un tauriņzieži ar vienmērīgu zelmeņa blīvumu un labu kultūrtehnisko stāvokli, nogana un apļauj vai vismaz vienu reizi nopļauj, zāli novāc vai sasmalcina un izklieidē līdz 15. augustam. Vēlamais pļaušanas augstums – 10 cm, lai pasargātu putnu otrā perējuma mazuļus.

Lauksaimniekam jānodrošina, ka 2005. gada iesniegumā deklarētās pastāvīgo pļavu vai ganību platības saimniecībā turpmākajos gados netiek samazinātas, t.i., netiek pārveidotas par zemi citām vajadzībām.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 6.apakšpunkts.
--

15.6. zāli, kas aug platībā, kuru neizmanto kultūraugu audzēšanai vai kurā ir augļu dārzi vai ilggadīgie stādījumi, nopļauj līdz kārtējā gada 15.augustam.
--

Apdobs apļauj koku vainaga zonā, ogulājiem – rindstarpas.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 7. apakšpunkts
--

15.7. lauksaimniecībā izmantojamās zemes daļu, kuras nogāzes garums ir vismaz 20 metru un slīpums ir lielāks par 10 grādiem, no kārtējā gada 1.oktobra līdz nākamā gada 31.martam nodrošina vismaz ar minimālu kultūraugu veģetāciju vai saglabā rugaini;

Nogāzes slīpumu mēra ar klinometru, kura vizieri novirza lielākā nogāzes krituma virzienā. Ja klinometru nav iespējams pielietot, tad slīpumu aprēķina, balstoties uz lauka novērojumiem un/vai nolasījuma no iespējami lielāka mēroga topogrāfiskās kartes.

Minimālu kultūraugu veģetāciju var nodrošināt šādi kultūraugi:

- ziemāju graudaugi (kvieši, rudzi, mieži, tritikāle); ziemas rapsis;
- daudzgadīgie zālāji (aramzemē sētie daudzgadīgie zālāji, zālāji sēklu ieguvei);
- cukurbietes un lopbarības bietes, vēlinie kartupeļi, kukurūza; vēlu novācamie dārzeni (bietes, burkāni, kāposti, u.c), mazākās platībās - daudzgadīgie dārzeni, augļu koki un ogulāji, zemenes, kā arī vēlu vācamie kultūraugi.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139 „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 8. apakšpunkts

15.8. saglabā un nepieļauj to dabas pieminekļu – dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju – iznīcināšanu vai bojāšanu, kuri aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu
--

Saskaņā ar Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumiem Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” dižakmeņi ir laukakmeņi, kuru virszemes tilpums ir 10 un vairāk kubikmetru, aizsargājamie koki – vietējo un citzemju sugu dižkoki, koki, kuru apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 2.pielikumā minētajiem izmēriem. Aizsargājama arī teritorija ap dižakmeņiem 10 metru platā joslā, kā arī kokiem vainagu projekcijas platībā 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas).

Dabas pieminekļa teritorijā aizliegts:

- veikt darbības, kuru dēļ tiek bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;
- iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām;
- mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot zemes lietošanas kategorijas maiņu aizsargājamās dendroloģiskajos stādījumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par parku ierīkošanu un apsaimniekošanu;
- kurināt ugunsiskus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsiskus pagalmos un ugunsiskus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem
- rakstīt, zīmēt un gravēt uz dabas pieminekļa (dižakmeņa) un to pārvietot; cirst kokus kailcirtē;

Aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:

- veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamā koka augšanu un dabisko attīstību. Ja aizsargājamais koks atrodas pilsētā vai apdzīvotā vietā, ir pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija;
- novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai malku), kas aizsedz skatu uz koku, ierobežo piekļuvi tam vai mazina tā estētisko vērtību;
- mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu;
- iznīcināt dabisko zemsedzi;
- ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu meža zemēs vai ārpus tām, atļauta to izciršana kopšanas vai citā cirtē aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām).
- aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai gadījumos, ja tas kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus), un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja.
- ja aizsargājamais koks ir nolūzis vai nozāģēts, koka stubrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

Alejas koku atļauts nocirst (novākt), ja koks kļuvis bīstams, apdraud ceļu satiksmes vai cilvēku drošību un nav citu iespēju novērst bīstamu situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot norobežojošās barjeras un

braukšanas ātrumu ierobežojošas zīmes). Koku nocērt (novāc) pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 9. apakšpunkts

15.9. ārpus īpaši jutīgajām teritorijām, kuras noteiktas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens un augšņu aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem, nelieto mēslošanas līdzekļus 10 metru platā joslā gar ūdensobjektu, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru.

Mēslošanas līdzekļi var būt organiskie mēsli – mēslošanas līdzekļi, kuros augu barības elementi atrodas galvenokārt organisku savienojumu veidā. Organiskie mēsli ir visu veidu pakaišu kūtsmēsli, bezpakaišu kūtsmēsli (šķīdumēsli), virca, putnu mēsli, dažādi komposti, salmi, zaļmēsli. Minerālmēsli – rūpnieciski ražoti mēslošanas līdzekļi, kuros augu barības elementi atrodas galvenokārt viegli šķīstošu minerālvielu veidā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumiem Nr. 318 „Noteikumi par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru” ūdens saimnieciskais iecirknis ir jebkurš ūdensteces (vai tās posma starp divām pietekām) vai ūdenstilpes sateces baseins, kuru veido reāla virszemes ūdeņu notece, ievērojot apkārtnes reljefu, hidrogrāfisko tīklu, meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves. Klasifikatora objekti ir Latvijas Republikas teritorijā pilnībā vai daļēji esošās:

- ūdensteces, kuru kopējais garums ir lielāks par 10 kilometriem;
- ūdensteces vai ūdenstilpes, kuru sateces baseini ir lielāki par 25 kvadrātkilometriem.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkts 10. apakšpunkts

15.10. ir saņemta ūdens resursu lietošanas atļauja saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens resursu lietošanas atļauju, ja, veicot lauksaimnieciskās darbības, apūdeņošanā izmanto vairāk nekā 10 kubikmetru virszemes vai pazemes ūdeņu diennaktī.

Saskaņā ar Ministru kabineta 23.12.2003. noteikumiem Nr. 736 „Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju” persona, lai saņemtu atļauju Valsts vides dienesta reģionālajā pārvaldē iesniedz iesniegumu ne vēlāk kā 60 dienas pirms paredzētās darbības uzsākšanas. Pārvalde izsniedz iesnieguma iesniedzējam atļauju ne vēlāk kā 60 dienu laikā no iesnieguma pieņemšanas dienas vai 30 dienu laikā izsniedz vai nosūta pa pastu motivētu atteikumu izsniegt atļauju.

Ūdens resursu lietošanas datu uzskaiti ūdens lietotājs veic šādā kārtībā:

- ja ūdens ieguves vietā ir uzstādīti ūdens skaitītāji, ūdens lietotājs izlietos ūdens daudzumus mēra instrumentāli un iegūtos datus ieraksta ūdens instrumentālās uzskaites žurnālā;
- ja ūdens ieguves vietā ūdens skaitītāji nav uzstādīti, ūdens lietotājs izmanto aprēķinu un attiecīgos datus ieraksta ūdens ieguves netiešās uzskaites žurnālā;
- hidrotehnisko būvju darbības uzskaitē izmanto hidrotehnisko būvju darbības datu uzskaites žurnālu

- atbilstoši attiecīgajā uzskaites žurnālā reģistrētajiem datiem ūdens lietotājs rakstiski vai elektroniski pēc pārvaldes pieprasījuma iesniedz valsts statistikas pārskatu par ūdens resursu ieguvī.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkts 11. apakšpunkts

15.11. lauksaimniecībā izmantojamo zemi kopj un kultūraugus tajā audzē, izmantojot sugai atbilstošu sējas un kopšanas agrotehniku, kā arī nezāļu ierobežošanas pasākumus;

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkts 12. apakšpunkts

15.12. nodrošina minimālo lauksaimniecības dzīvnieku blīvumu – vismaz 0,2 liellopu vienības uz vienu pastāvīgo pļavu un ganību, aramzemē sēto zālāju un nektāraugu hektāru –, ja pēc atbilstības nosacījumu pārbaudes saskaņā ar regulas Nr. 73/2009 20.pantu noteiktā lauksaimniecības zemes platība ir vismaz 30 hektāru un pastāvīgo pļavu un ganību, aramzemē sēto zālāju un nektāraugu hektāru īpatsvars ir vismaz 30 procentu.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15.12.apakšpunktā minēto lauksaimniecības dzīvnieku blīvumu aprēķina atbilstoši šo noteikumu 10.pielikumam, izmantojot Lauksaimniecības datu centra datus par lauksaimnieka īpašumā esošo lauksaimniecības dzīvnieku skaitu pēc stāvokļa kārtējā gada 1.jūlijā. Atbalsta pretendents, kas ir bišu saimju īpašnieks un līdz kārtējā gada 1.jūlijam ir reģistrējies Pārtikas un veterinārā dienesta uzraudzībai pakļauto uzņēmumu reģistrā kā biškopības produktu primārais ražotājs vai medus iepakojšanas uzņēmums:

- nodrošina, ka bišu stropi ir marķēti ar Lauksaimniecības datu centra piešķirto ganāmpulka numuru;
- līdz kārtējā gada 30.septembrim nesamazina bišu saimju skaitu, par kuru ziņots Lauksaimniecības datu centram pēc stāvokļa 1.jūlijā.

Minēto noteikumu 15.12.apakšpunktā minēto prasību nepiemēro hektāru skaitam:

- par kuriem atbilstoši Valsts ieņēmumu dienestā līdz nākamā gada 1.jūnijam iesniegtajai gada ienākumu deklarācijai vai uzņēmuma gada pārskatam lauksaimnieciskās darbības ieņēmumi ir vismaz 100 latu no hektāra (neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu), ja lauksaimnieks līdz kārtējā gada 1.jūnijam ir reģistrējies Lauksaimniecības datu centrā kā dzīvnieku barības primārais ražotājs. Lai operatīvāk izvērtētu šajā punktā minēto nosacījumu piemērošanu, lauksaimnieks Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē var iesniegt gada ienākumu deklarāciju (kopiju) vai uzņēmuma gada pārskatu (kopiju), kas iesniegta Valsts ieņēmumu dienestā;
- par kuriem lauksaimnieks pretendē uz atbalstu pasākumā "LIZ platība Natura 2000 teritorijā" vai "Agrovides maksājumi" saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai;
- kuri tiek izmantoti zālāju sēkludzēšanai un kuri līdz kārtējā gada 1.jūnijam ir pieteikti Valsts augu aizsardzības dienestā lauku apskatei, ja lauksaimnieks ir reģistrējies Valsts augu aizsardzības dienesta Sēkludzēšanas un sēklu tirgotāju reģistrā.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 18. punkta 1. – 3. apakšpunkts

18 Ja lauksaimnieks vienlaikus par konkrēto platību pretendē uz šo noteikumu 2.1.apakšpunktā minēto atbalsta maksājumu un atbalstu pasākumā "Agrovides maksājumi" saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai, tas:

18.1. papildus šo noteikumu 15.2.apakšpunktā minētajiem nosacījumiem platībā, kas pieteikta atbalstam apakšpasākumā "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos", kopj meliorācijas sistēmas vai tās daļas vai izņem tās no meliorācijas kadastra informācijas sistēmas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par meliorācijas kadastru;

18.2. neņemot vērā šo noteikumu 15.4.apakšpunktā minētos nosacījumus, pastāvīgās pļavas un ganības, kā arī aramzemē sētos zālājus:

18.2.1. vismaz vienu reizi gadā nopļauj un zāli novāc vai sasmalcina (laikposmā no kārtējā gada 1.augusta līdz kārtējā gada 15.septembrim) vai nogana un applauj, ja lauksaimnieks pretendē uz atbalstu apakšpasākumā "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos" vai apakšpasākumā "Buferjoslu ierīkošana";

18.2.2. nogana un applauj vai vismaz vienu reizi gadā nopļauj un zāli novāc vai sasmalcina (līdz kārtējā gada 15.augustam), ja lauksaimnieks pretendē uz atbalstu apakšpasākumā "Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība".

Platībās, kuras pieteiktas atbalstam Latvijas Lauku attīstības programmas 2007. – 2013. gadam pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumā “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”, meliorācijas sistēmas vai tās daļas uzturēšanu saskaņo ar Lauku atbalsta dienestu, t.i. reģionālo lauksaimniecības pārvaldi vai noraksta saskaņā ar normatīvajiem aktiem par meliorācijas kadastru. Informācija par lauksaimniecības zemju nosusināšanas sistēmām atrodama www.melioracija.lv Meliorācijas kadastrā tiek ietverta informācija par jebkuru valsts, pašvaldības, fiziskās vai juridiskās personas īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošu meliorācijas sistēmu, norādot datus par meliorētās zemes izvietojumu, meliorācijas sistēmu kvantitatīvo un kvalitatīvo stāvokli, kā arī norāda šīs zemes īpašnieku vai tiesiskos valdītājus.

Pasākuma “Agrovides maksājumi” apakšpasākumā ”Rugāju lauks ziemas periodā” lauksaimniekam laika periodā pēc ražas novākšanas līdz nākamā gada 1. martam laukā jāatstāj neieestrādātas kultūraugu (ziemas kvieši, vasaras kvieši, ziemas mieži, vasaras mieži, rudzi, tritikāle, auzas, griķi, vasaras rapsis, ziemas rapsis, zirņi, lauka pupas, saldā lupīna, eļļas lini, šķiedras lini, dažādi laukaugu maisījumi no iepriekš nosauktajiem laukaugiem, graudaugi un pākšaugi zaļbarībai un skābbarībai, kukurūza zaļbarībai un skābbarībai, nektāraugi) pēcplaujas atliekas – rugāji.

Ja lauksaimnieks ir pieteicies uz atbalstu Lauku attīstības programmas 2007 – 2013 pasākuma Agrovide apakšpasākuma “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ) aktivitātē “Ekstensīva ganīšana”, tad pastāvīgās pļavas vai ganības, kā arī aramzemē sētie ilggadīgie zālāji jānogana, pie kam lopu blīvumam ir jābūt no 0.4 līdz 0.9 liellopu vienībām uz saimniecībā atbalstam pieteiktā bioloģiski vērtīgā zālāja hektāru (1. tabula).

**Pārrēķināšanas koeficients (k) dažādu sugu lauksaimniecības dzīvniekiem
BDUZ atbalstam**

Dzīvnieka veids	Pārrēķināšanas koeficients	Dzīvnieka veids	Pārrēķināšanas koeficients
Slaucama govys, zīdītājgovys	1.000	Briedis (staltbriedis)	0.606
Jaunlops līdz 12 mēn.	0.400	Dambriedis	0.437
Jaunlops no 12 - 24 mēn.	0.700	Muflons	0.369
Bullis no 24 mēn. un vecāks	1.000	Lama, alpaka	0,219
Tele no 24 mēn. un vecāka	0.800	Kamielis (jebkura vecuma)	0,516
Citas govys (jebkura vecuma), tai skaitā sumbrs, savvaļas govys (taurgovys)	0.800	Stirna, Amerikas briedis (baltastes un melnastes)	0,114
Aita, kaza	0.100	Zirgu dzimtas dzīvnieks, tai skaitā ēzelis, savvaļas zirgs (tarpāns, kiangs)	0.800

Ja bioloģiski vērtīgu zālāju paredzēts apsaimniekot, ekstensīvi ganot, bet lopi nav „Bioloģiski vērtīgu zālāju uzturēšana” atbalsta pretendenta īpašumā, tad nepieciešams rakstisks līgums starp pretendentu un lopu īpašnieku par bioloģiski vērtīgā zālāja noganīšanu.

Ja lauksaimnieks pretendē uz atbalstu pasākuma “Agrovides maksājumi” apakšpasākumā “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” un apakšpasākumā “Buferjoslu ierīkošana”, tad vismaz vienu reizi gadā zālājus nopļauj un novāc vai sasmalcina (laikposmā no 1. augusta līdz 15. septembrim) vai nogana un appļauj. Lai pasargātu putnus un dzīvniekus, attiecībā uz pļauju ir svarīgi ievērot šādus nosacījumus :

- pļaut, sākot no lauka vidus vai no vienas malas, lai dzīvnieki varētu paglābties no pļaušanas tehnikas;
- vienā dienā nopļaut tikai pusi vai nedaudz vairāk no lauka, lai jaunie putni varētu pa nakti atrast citu paslēptuvi;
- pļaujot vienā paņēmienā, atstāt nenopļautas „saliņas”, kur pļavu putniem paslēpties no plēsīgiem dzīvniekiem. Nopļautās vietas varētu atstāt ap atsevišķi augošiem krūmu puduriem, gar grāvjiem vai mitrākām ieplakām;
- pļaut pēc 1.augusta, pēc putnu izligzdošanas, vai cik vēlu vien iespējams, kad siens vēl ir izmantojams;
- pļaut ne zemāk par 10 centimetriem, lai pasargātu putnu otrā perējuma mazuļus.

Ja lauksaimnieks pretendē uz atbalstu pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumā “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība”, tad zālāju nogana un appļauj vai vismaz vienu reizi gadā (līdz 15. augustam) nopļauj un zāli novāc vai sasmalcina un izkliedē. Zālāju pļaujot, svarīgi ievērot iepriekš minētos nosacījumus putnu un dzīvnieku pasargāšanai. Zālāja pļaušanai var izmantot tehniku, bet jāuzmanās no vietām, kur atrodas akmeņi, kas var sabojāt pļaujmašīnu. Nelielās platībās pļaušanu var veikt ar trimeri.

Labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumu izpildi kontrolē Lauku atbalsta dienests.

MK 2013. gada 12. marta noteikumi Nr. 139. „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros”, 15. punkta 13. apakšpunkts

15.13. neievada piesārņojošās vielas (arī prioritārās vielas un bīstamās vielas) pazemes ūdeņos, ja nav saņemta atbilstoša atļauja saskaņā ar kārtību, kādā tiek noteikta piesārņojošo vielu emisija ūdenī.

Piesārņojošo vielu ievadīšana pazemes ūdeņos visbiežāk iespējama pamestās fermās, kur artēziskie urbumi nav hermētiski noslēgti un ir vaļēji, līdz ar to iespējams īpaši bīstamo vielu un bīstamo vielu piesārņojums pazemes ūdeņos.

Reģionālā vides pārvalde var atļaut tiešu emisiju pazemes ūdeņos, ja tās dēļ nepasliktinās pazemes ūdeņu kvalitāte, operators ir veicis iepriekšēju izpēti atbilstoši Valsts ģeoloģijas dienesta apstiprinātajai un operatora izstrādātajai izpētes programmai, Valsts ģeoloģijas dienests ir apstiprinājis izpētes rezultātus un ja operators ir saņēmis atļauju piesārņojuma novadīšanai un zemes dzīļu izmantošanas licenci, kas atļauj veikt šādas darbības:

- ievadīt enerģijas ieguvei izmantotos termālos ūdeņus atpakaļ tajā pašā horizontā, no kura tie iegūti;
- ievadīt ūdeni, kas satur ogļūdeņražu izpētē un ieguvē radušās vielas, tādās ģeoloģiskās struktūrās, no kurām izsūkņēti ogļūdeņraži vai citas vielas, vai tādās ģeoloģiskās struktūrās, kuras dabisku apstākļu dēļ nav un nebūs izmantojamas citiem nolūkiem, ja ievadītais ūdens satur tikai tādas vielas, kas radušās iepriekš minētās darbībās;
- ievadīt atpakaļ pazemes ūdens horizontos no karjeriem vai inženierbūvju būvniecības vai uzturēšanas vajadzībām atsūkņētos pazemes ūdeņus;
- ievadīt dabasgāzi vai sašķidrināto naftas produktu gāzi glabāšanai ģeoloģiskās struktūrās, kuras dabisku apstākļu dēļ nav un nebūs izmantojamas citiem nolūkiem;
- ievadīt dabasgāzi vai sašķidrināto naftas produktu gāzi glabāšanai citu veidu ģeoloģiskajās struktūrās, ja īpaši nepieciešams nodrošināt gāzes krājumus un ievadīšana notiek tādā veidā, kas novērš pieņemošo pazemes ūdeņu kvalitātes pasliktināšanos tagad vai nākotnē;
- ievadīt nelielu vielu daudzumu pazemes ūdeņu kompleksos zinātniskās pētniecības nolūkos, lai raksturotu vai aizsargātu pazemes ūdeņus vai veiktu to sanācību, ja netiek ievadīts vairāk vielu, nekā attiecīgajam nolūkam nepieciešams.

Kontrole pārbaudīs, vai netiek veiktas aizliegtās darbības saistībā ar piesārņojošu vielu ievadīšanu, kā arī skatīsies atļauju, kurā ir noteiktas darbības, ar kurām drīkst ievadīt piesārņojošās vielas pie noteiktām limitējošām koncentrācijām.